

ABONAMENTUL

An an . . . 28 Cor.

pe jum. . . 14 "

pe luna . . . 2.40 "

Zil de Duminică :

An an . . . 5 Cor.

pestru România și

Serbia . . . 10 Cor.

Zil de zi pentru Ro-

mânia și străinătate pe

an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscripte nu să în-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Țăranii au vorbit.

Acum se vorbește la fiecare răspântie despre nimicirea „Tribunei”. Unul dintre foștii deputați naționali cu meșteșuguri reale pentru organizarea noastră politică, ne dă gata la fiecare cașă de după masă... Comitetul național se va întruni în 16 Octombrie, și-l costă decât o hotărâre, în care omul nostru firește nu se îndoiește, și „Tribuna” va dispărea de pe fața pământului. Aceasta este acum problema cea mai actuală a politicii naționale. Și vedem în jurul nostru cheltuiându-se o energie, care, mărturisim, ne pune în respect. De unde, în cari resurse morale, ținește această cantitate nouă de energii naționale? Foștii și actualii deputați, pe cari mai înainte cu anii nu-i vedeau pe scurtele lor, descind deodată în mijlocul poporului, însoțiți de o tinere generoasă, și ajung să se înteseze până și de alegerile lui dela stat.

Ieri în Pecica, comună fruntașă din comitatul Aradului, s'a ținut o adunare de popor, la care a participat înreg biroul demisionat al clubului comitatens din Arad. De ce era vorba? De organizare, mă rog, de mult trimisă organizare. Satul stă în fața alegerilor comitetului sătesc și domnii noștri au venit să-i organizeze. În ordinea de zi mai figura, nu-i vorba.

și punctul „Eventuale propuneri” dar în ultimul moment s'a chidzuit că e mai bine ca acestea să nu se facă. Adunarea a decurs astfel frumos, în liniște și pace, iar „rezoluțiile” s'au întors frumusețel în buzunar acasă, grație minții înțelepte și chibzuite a țăranilor noștri cumiți, cari au înțeles sig-natura situației.

— Spălați-vă rufele acasă, nu le aduceți aici la noi! — s'a strigat în adunare, amuțindu-i pe buze, oratorului palid, o explicare mai amănunțită a raportului dintre ziare și partid.

O singură vorbă înțeleaptă spusă la locul său și-a avut efectul ei bun. Oratorii au vorbit de votul universal, de dușmanii noștri seculari împotriva cărora e deslușit rostul luptei, și s'a împrăștiat lumea mulțumită, făcând și puțin haz pe socoteala zelului mare care a cuprins pe domni așa deodată.

Dacă am vrea să facem și noi haz, cazul s'ar preta într'adevăr și la umor și la o mușcătoare ironie. Chestia însă este mai serioasă decât să glumim asupra ei. I-am advertizat pe domnii aceștia, cari sunt identici cu iscena-torii sinodului dela Vas, la consecințele nesocotite ale faptului de a duce în competența adunărilor de popor, a stradei și a cârciumelor o chestiune de principiu, care nu se poate deslega prin vot, nici prin majorități. Ni-au dat însă nu numai pilda regretabilă

a unei intoleranțe inadmisibile față de opiniile altora prin organizarea demonstrațiunii mai mult ridicole dela Vas, la care, sunt de douăori vinovați, că au adus și țărani — ci și dovada eclatantă a puținii înțelegeri pe care o au față de mișcarea tinerilor de care ar trebui să ne bucurăm și să ne silim să o utilizăm și îndreptăm spre fapte creatoare, nu să ne dăm imprudenta și zadarnica silință de a o înăbuși pentru singurul cuvânt, că în mersul ei triumfal distruge și calcă fatalmente în picioare și unele prejudeții, de cari suntem atât de îndrăgostiți. Și iată, ceea ce n'au înțeles conducătorii din Arad, a înțeles intuiția sănătoasă a poporului nostru. Țăranii noștri, cumiți și înțelepți, n'au putut fi câștigați pentru „rezoluții”. Aici nu mai era ca la „Vas”: se știa acum de ce este vorba. Și țăranii au refuzat de ale face domnilor — serviciul pe care l-ar fi dorit.

Acum nu voim să ne facem un capital nouă din învățămintele acestei adunări din Pecica, dar socotim a ne împlini datoria chemând asupra lor luarea aminte a comitetului central căruia nu-i pot scăpa asemenea aparițiuni. Ele sânt doar indicațiuni prețioase pentru cel ce știe să judece și pentru un comitet nu poate fi indiferent a cunoaște dispoziția maselor populare. Iar aceasta s'a manifestat atât de categoric în adunarea de ieri, încât, cre-

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”.

Luni seara.

VESTITORIUL.

I.

În preajma sărbătorilor mari, sânteti reflecții lor de lumină, ce îi aruncă înainte. Sărbătoarea Crăciunului ca cea mai învechită dintre toate, ni-se anunță cu săptămâni înainte.

O amintire nedeslușită a Saturnaliilor plutează în văzduh. Un slab reflex din îndepărtată epocă de aur, când nu era deosebire între om și om... așa s'a născut și Măntuitorul, într'o iesle săracă, în tovărășia umilă a paștorilor și a oamenilor de jos.

Un simbol acesta al egalității umane, un nememoro pentru toți aceia, cari să îmbracă în purpură și trăiesc în risipă, în vreme ce oamenii zgribură în straie zdrențuite și miresc de foame!

Literatura să numără printre cei dintâi vestitori.

Cu săptămâni și chiar cu luni înainte, te răpădesc din toate părțile cataloagele edito-rii și anticarilor din țară și din străinătate. Cu sufletul omului reclamă o înălțare oarecare în preajma sărbătorilor, literatura ia un deosebit avânt, cu aceste ocazii solemne, vestitori vechi se ridică din praful arhivelor

— din groapa uitării — în vestmânt nou, ca pentru a atrage atenția cetitorilor de astăzi asupra lor. Contemporanii își rezervă, de obicei câte un volum, sau câte un articol de efect, tot pentru această solemnă ocazie.

Chiar tineri, cari își încearcă pentru întâia oară aripile neîndemânatică, se simțesc mai siguri, în acest avânt de obștească înălțare suflătească.

Sărbătorile de vară își au atractiile lor.

De pretutindeni mii de glasuri amăgitoare, te cheamă să te adâncești în tainele firii. Atunci iei cartea cu tine, ca să citești câteva file, dacă ai răgaz. Și cum tainele firii sânt mai amăgitoare ca acele ale slovelor moarte, te pomenești că trec săptămâni întregi, fără să fi mântuit paginile unei opere de toată valoarea.

În toamnă însă, când cerul se posomorește, și firea se întunecă și se ascunde în letargia ei, ne aducem iarăș cu drag aminte de prietenii noștri buni: cărțile ce ni-le câștigaserăm în decursul anului și cari stau uitate, pe rafturile prăfuite ale bibliotecii noastre.

La cel dintâi foc, ce pălpăie prietenește în sobă, simțim trebuința de a răsfoi filele cunoscută, și de a trece peste altele necunoscute încă, înmagazinându-ne cunoștințele și alimentând închipuirea.

Ceva din resemnarea firei amorțite, se reflectează și în sufletul nostru. Sufletul dornic de lumină se jolosește de acest prilej, pentru a-și aduna hrană în dealuns pentru zilele de lipsuri, când cetitorii harnici de acum, se vor îngrijii numai de distracții și hrană trupească.

Iată pentru ce, în preajma Crăciunului, literatura ia un avânt deosebit de îmbucurător.

Vorbim de literatura universală, bine înțeleasă, căci nu putem spune același lucru și față de literatura noastră.

Era o vreme — și nu e mult de atunci — când se producea și se cetea mai mult și la noi. Se pare că mișcarea literară a acestui deceniu, după un început atât de avântat, a pierdut binișor din intenzitate. Reviste, cu cari eram obișnuți, au dispărut rând pe rând, scriitori cari ne dau volumul în fiecare an, scriu din ce în ce mai rar, și din ceata celor mulți cu frumoase făgăduinți, încetul cu încetul dispărea câte un nume.

Chiar frați din țară, cari au un sprijin destul de mare în institutul de editură „Măgura” — ca se nu mai pomeneam de celelalte — ni-se par mai puțin stăruitori în munca lor, care avea se semnaleză, fără îndoială una dintre epocile cele mai fecunde și importante a tinereii noastre literaturi.

Ce să spunem despre literatura de dincoaci, căreia îi lipsesc aripile de-a se ridica măcar spre cel dintâi avânt!

Pentru premiul „Andrei Mureșan” s'au prezentat în anul trecut abia două volume, și nici unul nu era tipărit la noi. Secretarul literar încerca să scoată din fundul pământului o carte tipărită la noi: și nu era nici una.

O remarcăm aceasta ca o notă caracteristică a stărilor culturale de astăzi. Din cei doi concurenți la amintitul premiu, unul s'a retras, rămânând, din toată producția noastră literară de dincoace un singur volum pentru

dem. că nici nu se va mai face o a doua încercare în privința asta. Comitatul acesta, când va ști că aici este într-adevăr vorba de a se distruge cea mai superbă instituție de care el este mândru: Ziarul „Tribuna”, va sări ca un singur om întru apărarea ei.

E bine să oștie comitetul acesta, deși ținem exclusă posibilitatea să se preteze la dorințele celor ce cer decapitarea „Tribunei”. Nu ne facem mari iluzii de onoratul comitet, ale cărui sentimente față de „Tribuna” sânt îndobște cunoscute, nu de azi ci de mult înainte, totuși, nu putem crede că se va lăsa orbit așa mult de patimă. Se spune adică, că se va decreta că nu sântem organul partidului național.

Nu o credem. Mai întâiu pentru nou-sensul care se cuprinde în chestiunea pusă așa. Comitetul poate să decreteze că cutare organ este al lui ori al partidului, dar ajunge în ridicol când vine să decreteze că cutare organ nu este al partidului.

Dacă s'ar putea asta, și adăugăm totodată, dacă ar putea să aibă vre-o sancțiune, lucrul ar fi foarte rentabil pentru onoratul comitet. Știm că are și comitetul, în regia sa, o întreprindere comercială, ziarul său; ce ar fi mai simplu și mai rentabil decât să vii și să decretezi că toate celelalte ziare nu sânt ale partidului? Mai ales, cum se practică azi ședințele de comitet. Membri inoportuni nici nu se mai chiamă la ședințe, ci se chiamă alții cari nu sânt membrii. D! Oncu de pildă, cam inoportun pentru onoratul comitet, nu mai este invitat la nici o ședință. Onoratul comitet, ar hotărî de pildă pentru totdeauna: că este dispus să lase politica românească dela noi, ca o avere națională, pe viață în proprietatea sau cel puțin în arenda ac-

tuțiilor fruntași, cari în mai multe rânduri și cu deosebită toleranță față de alte moduri de a vedea au declarat indirect monopol asupra ei. Și apoi vorba fruntașului: Dumnezeu cu noi și cu sfânta noastră cauză!

Într-o zi era un mare consiliu de stat la Francisc I, la care luă parte și nebunul acestuia, Triboulet, un om de altmintrelea foarte de spirit și mișcător. El avea voie dela rege să vorbească cum i va plăcea. Se discuta ce drum să ia Francisc I în expediția sa în Italia. După ce consilierii vorbiră destul, se anunță la cuvânt și Triboulet.

„Domnilor, eu am să vă atrag atențiunea că discutați numai ce drum e de luat pentru ducere. Dar pentru reîntoarcere v-ați gândit oare?”

Să nădăjduim că se va găsi un Triboulet și în sinul onoratului nostru areopag care se întrunește Vineri.

»Perspective triste». Sub acest titlu sugestiv ziarul „Lugosi Ellenör” publică trei scrisori ale unui ungur din Ardeal, către un „român din Budapesta”, trei scrisori, din cari fiecare în parte ne dă cu mult relief adevărul jalnicelor stări din Ardeal și ne oglindește sufletul unui intelectual ungur nepreocupat, care a recunoscut în toată imperiositatea ei, necesitatea unei grabnice remedieri a acestor stări de opresiune feudală. Ni-se dă un pomelnic întreg de abuzuri administrative și ni-se arată efectul fatal ce trezesc necontenitele vexații ale micilor și marilor satrapi dela administrația comitatensă în sufletul dospit de amărăciune al poporului pauperizat.

Autorul, mănât de dorul unei soluții umanitare a problemei naționale din Ardeal, a colindat însuși o mare parte din ținuturile ardelenene și s'a convins că durerile poporului românesc sânt aceleași și sânt cauzate în același mod pretutindeni.

Băncile noastre au, desigur, menirea de-a sprijini și literatura.

Până astăzi însă — după a noastră cunoștință — nu putem spune acest lucru decât despre trei bănci din Munți Apuseni și despre aceea din Blaj.

Vorbeam la începutul acestui foileton, despre vestitorii sărbătorilor, și cer iertare cetitorului, că m'am abătut.

Trecând eri pe la librărie, am dat peste două lăzi mari. Era un transport din țară. Mai înainte vreme cărțile din țară, ne soseau mai regulat și mai des, fie că producția era mai înbelșugată, fie că granița avea porțile mai largi. Azi când primim o carte din țară, avem impresia că ne-a sosit una din Camciatea, ori din Sumatra.

Jurnalele de dincolo și așa nu mai străbat până la noi nici unul; revistele s'au imputinat, sau li-s'a detras și lor dreptul de a trece granița. O constatare destul de interesantă aceasta, când în orice cafenea din București poți să cetești toate jurnalele ungurești din Budapesta.

Arată că până și justiția a ajuns să fie stăpân de considerații și preocupări șovine. În sufletul țaranului român fierbe atâta amar, încât nu mai poate potoli și e teamă să se reverse într-o crâncenă revoluție socială. Țaranul român e prigonitor pedepsit, maltratat și schinguit, e scos din avutul său strămoșesc, care ajunge în multe părți la posesiunea »coloniștilor», acest »gunoi» al neamului unguresc. Primejdia unei catastrofe azi mai nu se va mai putea pveni, decât prin o schimbare radicală de sistem, prin înlocuirea administrației de azi, cu o administrație întemeiată pe voința poporului. În acest schimb se va rezolva dela sine »pacea» cu Români, atât de binecunoscută între acestea două neamuri izolate.

Scrisorile acestea inspirate de însuși adevărul stărilor din Ardeal ar trebui citite și înțelese de toți instigatorii criminali dela ziarele budapestane de toți cei ce așează cu atâta cinizm gongolă irentismului. Ar găsi în ele critica nemilosă perfidiei cu care s'a înscenat farsa »impăcării» poate li s'ar trezi, fie și numai pentru o clipă, cătoare, conștiința nelegiurii ce săvârșesc față de națiunile nemaghiare. Noi le înregistrăm din simptomul curentului de redeșteptare ce am marcat în timpul din urmă mai de multe ori care pătrunde tot mai mult pătura intelectuală ungurească din Ardeal.

»Convocarea dietei croate». Duminică a minceala banul Tomasieli și șeful de secție Chavrak au sosit la Budapesta pertractând mai multe ore cu ministrul președinte Klau Héderváry. Se anunță că obiectul tratativei a fost conchismarea dietei croate și rezolvirea altor afaceri în legătură cu aceasta.

»Criză ministerială în Austria». Pe lângă de firgeli și concesii a guvernului Biene aduce mereu roade noi. Pentru a obține sprijinul clubului polon, guvernul a promisiuni Galiciei că va construi o mulțime de căminuri, tot atâtea căi de comunicație și transport. Guvernul însă n'a putut să-și înde-

concurs, și acesta nu întrunea condiția formală de-a fi tipărit la noi.

Autorul motivase de altcum foarte sincer: că la noi n'a aflat editor.

Trecând în revistă produsele literare din acest an, rămânem tot cam la aceeași constatare, căci abia de putem înregistra până acum cărțile alor doi autori, apărute la noi.

Mă gândesc la institutul de editură al vizitorilor dela „Luceafărul”, care ne-a dat într'un an de zile câteva volume de seamă și mă gândesc la urmașii, cari au datorința să perpetueze aceasta operă de entuziasm literar.

Avem doar societăți culturale, cari dispun de însemnată avere și cari ar avea, de sigur, datoria de-a să îngriji de editarea lucrărilor ce se scriu la noi, în proporție de altfel foarte minimală.

Ar fi un îndemin de muncă pentru puținii oameni, cari se îndeletnicesc la noi cu scrisul și o hrană sufletească mai mult pentru publicul cetitor, care — ori ce s'ar zice, — iertefeste destul de mult pentru scrisul românesc, în zilele de astăzi.

Răsfoiesc prin vraful de cărți nouă, cari le cunosc din lectura anterioară, sau recenzii, și plec fericit spre casă, cu gând că m'am provăzut cu lectură pentru zilele vacanță, în preajma sărbătorilor.

Voi avea ocazie să cetesc pentru a doua a treia oară lucruri, cari îmi plăceau așa mult pe vremuri, și cari nu mai știu dacă vor mai plăcea și acuma; căci nu mai am poți să lauzi pe deplin o carte, când această îți place și după ce ai cetit-o mai de multe ori cu alți ochi și cu altă judecată a minții.

Și voi ceti autori noi, pe cari îi cunosc mai din recenzii, bucurându-mă de câte voi avea prilejul să cetesc pagini bune înaltătoare.

E pentru mine cea mai bună pregătire înaltare sufletească în preajma sărbătorilor, e cel mai bun lucru, ce-l pot recomanda și cui, de a-și procura cât mai multă și cât mai bună lectură românească pentru lungile zile de iarnă.

Fabrică de parchete,

Cluj—Kolozsvár.

Fabrichează orice parchete din sterjar și carpen pe fond de asfalt.

Lucrări de cherestrea în orice mărime, în lemn de stejar, carpen și brașu.

Primește prelucrarea completă a doșumelelor.

nească făgăduielile, căci împlinirea lor ar fi reclamat sarcini exorbitante pentru budget.

Polonii însă cer cu stăruință împlinirea promisiunilor și amenință să treacă în opoziție, reducând astfel majoritatea parlamentară a guvernului la minoritate. Ministrul președinte Bienert a adresat președintelui clubului polon o scrisoare, în care roagă clubul să revină asupra hotărârii sale, căci altminteri va fi nevoit să-și dea demisia.

Clubul va hotărî asupra acestei chestiuni în conferința sa de mâine, Marți.

Viena, 12 Decembrie. Maj. Sa a primit azi în audiență particulară pe ministrul-președinte Bienert, care a prezentat Maj. Sale demisia întregului cabinet

Demisia a fost primită. Cu alcătuirea noului cabinet va fi însărcinat, cum se știe, tot baronul Bienert, care, la nevoie, va dizolva parlamentul pentru a-și câștiga, prin alegeri noi, o majoritate parlamentară sigură.

Situația parlamentară. Discuția generală asupra proiectului de indemnizare a durat două săptămâni încheiate și s'a terminat Sâmbătă cu răspunsul ministrului de finanțe Lukács. Azi s'între în discuția pe paragrafi și guvernul speră aceasta să se termine încă săptămâna aceasta. La începutul ședinței de azi va răspunde oratorilor opoziției și primul ministru Khuen-Hédervary, accentuând natura urgentă a proiectelor care mai sânt de debătut încă în actuala sesiune parlamentară. Imediat după proiectul de indemnizare va urma la ordinea zilei proiectul *convenției comerciale cu Serbia*, după care se va începe discuția privilegiului băncii Austro-Ungare. Se prevede de pe acum o discuție aprinsă la acest proiect și guvernul, pentru a o reduce, probabil că va recurge la cunoscutul expedient de a lungi ședințele cu o oră-două. Dar nici în acest caz nu sânt șanse pentru o terminare repentină a discuției și banca Austro-Ungară are perspectiva unei stări de *ex-lex*.

Eri, Duminecă, a avut loc la Budapesta un consiliu de miniștri, în care s'au discutat sorțile proiectelor în perspectivă. După toate semnele anul nou politic va fi și de data asta tot atât de agitat ca și anii trecuți și se pare că de-acum s'a consacrat tradiția crizelor de anul nou.

Croații și trialismul. În numărul de Duminecă, ziarul dinastic *Vaterland* aduce la loc de frunte un articol judicios asupra chestiunii Bosniei. Articolul e scris de profesorul croat *Perici* și a stârnit o legitimă senzație în cercurile politice ale monarhiei. Autorul stabilește înainte de toate că Ungaria n'are nici un drept istoric asupra țărilor anexate. Dacă semnele nu înșală — continuă *Perici* — și dacă ne dăm seama de rostul nervozității cu care se tratează din partea bărbaților politici unguri chestiunea Bosniei, putem să concludem, că cercurile hotărâtoare ale monarhiei nu mai sânt dispuse să mai acorde *seminției maghiare* favoruri, în mod unilateral. Cercurile hotărâtoare par a se familiariza tot mai mult cu ideea croată. Se cristalizează din ce în ce mai mult convingerea că un *stat croat*, înființat în cadrele monarhiei și constituționalicește strâns legat de ea, ar forma o adevărată fortăreață contra primejdilor ce se anunță dinspre sud și ar promova în mod foarte însemnat consolidarea pașnică a relațiilor din Balcani. Croații au conștiința deplină a marelui răspunderi ce și-ar asuma prin aceasta față cu monarhia.

Chestiunea «impăcării» în cameră. Ni se telegrafiază din Budapesta: În ședința de azi a camerei, după ce majoritatea a adoptat în general proiectul de indemnizare s'a anunțat la cuvânt contele Khuen și răspunzând celor cari au luat parte la discuția în general, a făcut următoarele declarații asupra așa numitei acțiuni de împăcare maghiaro-română:

Deputatul Dr. Ștefan C. Pop a afirmat că guvernul a intrat la tratative de împăcare cu Români și că i-a părăsit apoi în

mod brusc. Declar în numele bunului prestigiu al guvernului că afirmațiunea aceasta e lipsită de adevăr. E adevărat însă că au avut loc consfătuiri în chestiune și că guvernul e dispus să continue tratativele dacă acestea nu vor aduce nici o știrbire intereselor statului ungar.

Bine înțeles că declarațiile acestea ale contelui Khuen sânt departe de-a lămuri chestiunea tratativelor, ba au chiar darul de a spori nesiguranța.

După vorbirea contelui Khuen s'a intrat în discuția pe paragrafi a proiectului. A vorbit întâi *kossuthisthul Désy*, pe urmă contele *Batthyány*. Ședința continuă.

„Iredentismul român”.

Era firesc ca înțeleptul și energicul gest cu care Episcopul Lugojului, Dr. *Vasile Hossu*, a respins în delegațiune acuza iredentismului român și pentru care a fost distins cu vorbe de recunoștință de însuși monarhul, să nu satisfacă pe neobositele santinele ale imperialismului maghiar, pentru că imperialismul maghiar ni cere o singură satisfacție: aceea de a dispărea de pe fața pământului. Ziarele budapestane, și în special implacabilul *»Budapesti Hirnap«* stăruie de-atunci cu o ardoare demnă de admirat să reediteze legenda iredentismului român, iar în numărul său de ieri apare în sfârșit cu întregul său arsenal de »argumente«, grupate în ordinea următoare: 1. Români tind spre o *cultură unitară*. Au chiar și o însoțire în acest scop: *Liga*. 2. Români se organizează economic, separat de Unguri. 3. Români se constituie în societate separată. 4. În biserică și în școală românii se organizează în spiritul măsurilor luate, pentru România, de domnul ministru al instrucțiunii *Spiru Haret*. 5. Tovărășiile sătești ale Românilor din Ungaria seamănă cu cele din România. 6. Români de aici caută neconținut legături economice, culturale și politice cu cei din România. Figurează ca membri ai așezămintelor literare, științifice, economice, politice și particulare din România. 7. Primesc decorații și distincții dela statul român. 8. Se plâng și se alarmează de faptul că contele *Alexandru Andrássy* voiește să cumpere pădurile dela granița română.

Prin tendința lor de-a se organiza la fel cu România, Români din Ungaria urmăresc deci în mod conștient pregătirea unirii lor cu regatul român. Și insinuațiile acestea perfide, acuzațiile acestea de tendință atât de gravă vor scăpa neremarcate de procurori.

Autorul eminentului articol încheie prin a cita un pasaj din vorbirea rostită dăunăzi de d. *Carp* în Camera română, pasaj în care se afirmă legăturile naturale ce există între membri aceluiaș întreg etnic. Aceste declarații firești ale distinsului bărbat politic român îl exasperează pe scribul dela »B. H.« și-l fac să ceară de-adreptul intervenția ministrului de externe; pentruca în viitor, să se prevină în Camera română »declarațiile proprii să deștepte și să alimenteze sentimentele iredentiste ale unei părți din populația Ungariei«.

Oare ce ar zice România — se întreabă îngrijoratul autor — dacă vre-unul din șefii politici unguri ar cere în camera ungară, ca împotriva Românilor din Ungaria, să se

aplice măsuri la fel cu cele luate de guvernul român împotriva Ungurilor din România? Români din Ungaria au temeritatea de-a urma tratative directe cu guvernul, în vreme ce limba ungurească a fost isgonită nu numai din școale, ci și chiar din bisericile Ungurilor din România.

Înțelegem că ori-ce încercare de a-l lămurii pe războinicul ideii imperialiste despre rostul firesc al organizației noastre culturale, economice și politice deosebite, ar rămâne zadarnică și înțelegem că n'am putea să-l convingem nici ce privește declarațiile d-lui *Carp* — ne mai stăruind asupra învoitei minciuni cu comparația dintre starea noastră și cea a Ciangăilor din regatul român — căci el, la fel cu toți câți se află în lagărul din care ne atacă, ar rămâne satisfăcut de singura dovadă a dispariției noastre de pe pământ.

Trecutul cultural al Românilor din Bihor.

— Cu prilejul apariției cărții lui Nicolae Firu. —

Oradea-mare, Decembrie.

Învățătorul Nicolae Firu din Oradea-mare știe ce va să zică dascăl. Nu odată am avut plăcutul priej să-l vedem dezvoltând o intensivă activitate extrascolară, pasionându-se în deosebi pentru strângerea de date și documente privitoare la trecutul cultural al Românilor din Bihor. Precum ne-a dat deslușiri amănunțite anul trecut scriind istoricul bisericii gr.-or. române din Oradea-mare, așa și acum în noua sa lucrare privitoare la istoricul școalelor române din Bihor scoate la iveală date și documente foarte prețioase, grupate într'un mod sistematic, înfățișându-ne într'o icoană vie tot trecutul nostru cultural.

Primele raze de cultură pentru Români din Bihor se ivesc abea pe la sfârșitul secolului al XVII-lea. Atunci se înființează cele dintâi școli parohiale, cari se ocupă numai cu citirea și scrierea cărților bisericești, cu cântarea și tipical. Din aceste școli apoi la începutul secolului al XVIII-lea iasă iscusii scriitori de cărți bisericești, cari toarnă pe hârtie groasă, slove trumoase, ci-rilice. Avem și acum liturgiere scrise de dascălul *Vasile Sporje* din Răbăgani, care continuă această meserie și când a trecut la școala din Stracoș. Tot astfel de dascăli sărguincioși, cari răspândesc cărțile bisericești scrise cu răbdătoare lor penă de găscă, găsim și la școala din Sâmbățag și Pomezeu.

După cum vedem, comunele mai sus înșirate, în trecutul nostru au jucat rol frumos, până când Pomezul de azi face parte din cele mai slabe parohii, neavând nici măcar urmă de școală.

Din școlile a-lea parohiale s'au dezvoltat școlile naționale, fiecare națiune având dreptul să fie instruită în limba sa.

Revoluția lui Horea, Cloșca și Crișan îi răpește și pe Români din Bihor, în deosebi pe cei din părțile Beiușului — și din motivul, că, în aceste părți, în satul *Căsiș*, sub durata întregii revoluții a petrecut so-ța lui Horea.

Sânt foarte prețioase aceste documente aflate în arhiva comitatului.

Revoluția a avut urmări favorabile pentru noi. Împăratul *Iosif II*, căutând să afie, cari

au fost cauzele ei, a ajuns la convingerea, că ea s'a iscat din lipsa de cultură a poporului. Se iau deci măsuri ca în fiecare comună să se înființeze câte-o școală, la clădirea căreia proprietarii contribuie în mod simțitor, să se caute apoi toate mijloacele ca copiii să îmbrățișeze cu drag cartea lăudându-se și distingându-se cei mai sânguincioși. Jude și jurat comunal să nu fie pe viitor decât om știutor de carte și scrisoare, dispoziție ce nici până azi nu se poate executa, în multe sate, nefiind nici un om cu carte.

Ordinațiunea însă n'a prins, fiindcă administrația nu și-a făcut datoria, și așa s'au clădit numai așa-numitele școli centrale, adică câte una pentru mai multe comune.

Secolul a XIX-lea însă pare a fi favorabil pentru noi, deschizându-se la 1812 preparandia din Arad, unde se creștea un contingent mare de învățători pentru școlile din Bihor.

Având acum preparandia noastră în fruntea ei bărbați cu pregătiri frumoase ori simțuri și orizonturi largi.

Locotenentul Domnească s'a simțit îndemnată să adreseze comitatului Bihor, la 1813 un »intimat« în care se cere organizarea definitivă a școlilor pentru Români. Se spune între altele, că domeniile sânt datorate să dea gratuit loc pentru clădirea școlilor, aproape de biserică, și întrucât comuna este săracă, clădirea să se facă pe cheltuiala Domeniului.

Că, continuarea a intimatului din 1813 congregația comitatului, la 1816, stabilește datorințele învățătorului obligându-l să propună celirea și scrierea română, economia câmpului, igiena, îndemnând copiii la curățenie, și prin ocupațiuni potrivite desvătându-i de lenevire.

Sunt de o deosebită importanță pentru noi hotărârile congregației din 1816. Din ele transpiră o părințească bună voință față de noi. Se iau dispoziții ca preoțimea noastră să fie recrutată din elemente bune cu *dragoste pentru școală*. Să se aplice numai învățători absolvenți de preparandie. Poporul să fie constrâns la lucru în zile de sărbători nerecunoscute de lege. *In locul alfabetului cirilic să se introducă cel latin*. Sunt opriți Români să vândă produsele lor Judeilor înainte de a fi coapte și culese. Se opresc sub pedeapsă adunările ce se țineau la fierberea rachiului de prune.

Vice comitele mai propune, ca pentru poporul Român să se traducă cărți economice cum e «Economia câmpului», din care în zile de Duminică și sărbători după sfânta slujbă să se cetească țăranilor, arătându-li-se cum să se ocupe cu lucrarea pământului, așa de slab cultivat încât nu răsplătește nici osteneala muncitorului.

Și după multe străduinți luate, și îndrumări energice — aproape în toate satele noastre vedem ridicându-se câte-o modestă școală schimbându-și caracterul din școală națională în școală confesională. În aceste școli au învățat bucoavnele mulți mecenaji de ai noștri, cum a fost Faur, Gozdu și Zsiga.

Iată în liniamente generale tot trecutul nostru cultural până la constituție. O tresărare de suflet ne oprește multă vreme pe paginile mai luminoase pentru noi din cartea dlui Firu, pagini cari ne lămuresc, că odată în fruntea comitatului erau oameni

mai înțelegători pentru nevoile noastre, cari căutau să ne dea creștere românească.

Atunci însă noi eram slabi și nepricepuți. Nepriceperea și sărăcia ne-au oprit pe loc, și tot acestea ne urmăresc și acum pas de pas ca o vedenie ucigătoare.

E adevărat, că s'a înmulțit în mod simțitor numărul inteligenței noastre, dar la sate, după atâtea decenii de îndrumări sănătoase n'am putut reduce nici la 90 procente numărul analfabeților. Preoți și învățători ai vremurilor nouă vă gândiți la acest număr înspăimântător de analfabeți, cari vă înconjoară, la »prostimea« exploatată, la poporul istovit și neînțelegător? V'aduceți aminte de răspunderea mare ce o aveți pentru soarta lui? *Sentin.*

„Educația muzicală la noi“.

E îmbucurător pentru noi, când o chestiune de interes general e discutată cât mai larg în public.

Asupra articolului apărut nu de mult în »Tribuna«: »Educația muzicală la noi«, s'au scris în numărul cel mai recent niște reflexiuni din public. Tendința articolului de mai sus a fost ca educația muzicală în școlile noastre să se pună pe bază națională.

Dar n'am mers așa departe ca să pretindem publicului nostru muzical ca să părăsească muzica clasică a celebrilor compozitori străini. Nici de cum. Din contră, studiarea și cunoașterea clasicii străine sânt de lipsă pentru orice om cult muzician. Noi nu avem poate nici nu vom avea un Beethoven, Chopin ori Liszt, dar putem să ne lălm că avem pe Mureșanu și Dima, acești doi celebri compozitori, cari pot fi mândria ori cărei națiuni. Și dacă compozițiile acestor doi celebri artiști ai muzicii nu sânt în de ajuns de răspândite, avem să aștribuim aceasta indolenței publicului românesc.

Un diletant cu multă greutate și după mult exercițiu poate să ajungă la destăruțea de a interpreta perfect o piesă clasică a vre-unul celebru compozitor, dintre cel mai sus amintiți. Cu toate acestea la cele mai multe concerte ale noastre muzica clasică e la ordinea zilei și diletanții cari execută piesa sânt de ferma convingere că e bine predată și interpretată. Și trebuie să le dăm dreptate, de oarece cel mai mulți din ascultători stau departe de a putea face critică muzicală. Ziarele noastre în cele mai multe cazuri publică corespondențe care aduc numai laude.

Imprejurarea aceasta ar trebui să îndemne pe diletanți, ca să-și aleagă piese din acele cari stau mai aproape de sufletul nostru și pe cari și ei pot să le pătrundă. — Avem și noi compoziții cari pot figura pe ori care program de concert. Și dacă e vorba ca să fie clasice, n'avem decât să amintim compozițiile simfonice ale profesorului Iacob Mureșanu, cari sânt tot atâtea perle ale muzicii clasice românești. Și e cu mult mai plăcut pentru noi să ascultăm o piesă românească de un autor cunoscut, decât o piesă străină pretinsă clasică, să zicem de pildă: »Polonaise« și »Mazurka« de un cutare Scharvenka (nu de mult executată la matineul din Arad).

Nu putem accentua îndeajuns dorința noastră ca din casele românești să se elimineze muzica străină și mai ales de operetă fără nici o valoare, și cu tot dragul să fie cultivată muzica românească.

Avem piese muzicale de tot genul și diletanții nu sânt siliți să recurgă la piese străine. Și mulți vor fi împreună cu noi convinși că: Olteanca și

Cimpolul de I. Mureșanu ne fac mai multă plăcere sufletească decât un: »Largo« de Händel ori »Arabeske« de Schumann.

Ne-ar plăcea ca în chestiunea aceasta de mare importanță culturală, să-și arate vederile cât de mulți dintre cei cari se ocupă cu literatura-muzicală.

Sântem siguri că redacțiunea »Tribunii« nu va refuza discuțiile pe tema aceasta. *Dorin.*

Din România.

Roadele reformelor agrare. Deputatul liberal dl I. G. Duca, luând cuvântul în discuția adresei, s'a ocupat pe larg de roadelile reformelor agrare introduse în România și pe baza cifrelor a ajuns la concluzia că reformele aceste și până acum au adus rezultate satisfăcătoare.

Iată câteva din cifrele și datele pe cari se bazează dl Duca.

Așa de pildă, de unde în 1908 s'au încheiat în toată țara numai 1700 contracte autentice, în conformitate cu legea tocnelor agricole, numărul acestor contracte în 1909 s'a ridicat la respectabila cifră de 9421.

În anul 1908 numărul țăranilor învoiți după legea tocnelor agricole era abia de 76000, iar în 1909 s'au învoit în toată țara un număr de 413.000 țărani.

Câștimea de pământ care s'a dat la țărani, — fie în dijmă sau în bani, fie cu contracte de învoielii pentru pășune, s'a ridicat, dela 240.000 hectare în 1908, la 875.000 hectare în 1909.

În 1908 au fost numai 972 contracte de arendare autentice și 750 contracte neautentice, iar în 1909 s'au făcut 4199 contracte autentice și numai 222 de contracte neautentificate.

Aceeași proporție se constată și la contractele de arendare în dijmă: în 1908 au fost 650 autentice și 1122 neautentificate; pe când în 1909 au fost 3908 contracte autentice și numai 228 neautentice.

În ceea ce privește raporturile dintre proprietari și țărani, tot cifrele ne dovedesc că se îndulcesc și se strâng din ce în ce mai mult. Așa, din 344.000 țărani învoiți în 1909, numai 5925, adică o proporție de 1.75 la sută, n'au îndeplinit obligațiunile prevăzute în contract, iar inspectorii agricoli au fost nevoiți să intervină ca să-i aducă la respectul legii.

În urma reformelor agrare, au trecut în mâinile proprietății mici, adică a țăranilor, — fie sub formă de cumpărare sau arendare — 50.000 hectare dela Casa Rurală, 550.000 din domeniul statului și al așezămintelor publice de binefacere, 200.000 hectare din proprietatea particulară, 115 mii hectare izlazuri cumpărate și 50.000 hectare în curs de cumpărare. În total, ajungem la colosala cifră de 900.000 hectare, — adică aproape a treia parte din proprietatea mare — care, fără nici o sbuciumare socială, fără să se fi lovit interesele nimănui, au trecut numai prin efectul reformelor agrare în mâinile proprietății mici, adică ale țăranimei.

Administrația în Domnia lui Cuza-Vodă. Vineri seara s'a dat în București, în sala Ateneului, o serbare pentru sportirea fondului statului Cuza-Vodă. Dl Nicolae Iorga a ținut cu acest

prilej o conferință interesantă despre »Administrația în Domnia lui Cuza Vodă«.

Conferința începe cu cuvintele: »La oameni mari și calomni mari«. Arată apoi cum Vodă-Cuza a fost calomniat de trădător de neam — lucru ce nu este adevărat, căci nu s'a găsit nici un act în urma lui care să dovedească aceasta.

Pentru că era prea popular și nu i plăcea faptul, a fost calomniat că era lipsit de demnitate — lucru iarăși inexact. A fost calomniat de favoritism, etc.

D. N. Iorga spulberă mai întâi de toate acuzațiile ce s'au adus marelui domnitor.

Trădătorii cari au pătruns noaptea, în camera de culcare a lui Cuza au afirmat că au văzut lucruri scandaloase. Astea sânt treburi particulare: nu se știe ce s'ar fi găsit și în camera trădătorilor, dacă noaptea pe furis, ar fi intrat cineva în acea oră.

Alexandru Cuza a mai fost acuzat de trădare. La detronare cea mai mare parte din actele lui Cuza au rămas în palatul din București. Aceste acte au intrat și au rămas în păstrarea unui adversar neîmpăcat al lui Cuza, om cunoscut prin minuțiozitatea și tenacitatea lui cercetătoare. Dacă s'ar fi găsit un singur rând, din care să reiasă vre-o trădare a lui Cuza, fiți siguri că s'ar fi publicat cu mare gălgăie.

Der viața lui Cuza, care s'a scurs dela detronarea sa, până la moarte, ne arată din nou marile lui patriotisme, incapacitatea lui morală de a comite un act de trădare.

Ambasadorul Franței la Viena l-a propus să l aducă cu forțe streine în țară și să-l introneze. Cuza a refuzat categoric.

Țăranii în județul Muscel l-au ales deputat, dar Cuza, a refuzat să vină în țară pentru a nu turbura noua stare de lucruri.

Cea mai mare și mai nedreaptă scuzație ce i s'a adus lui Alexandru Cuza a fost aceea că a avut o administrație financiară destrăbălată, sub care s'au comis favoritisme și malversații. Aceasta este o mare calomnie.

Și astăzi trăim sub instituțiile realizate și sub cele pregătite de Cuza-Vodă.

Pentru a dovedi acest lucru dl N. Iorga citează primul mesaj al lui Cuza — 1857 și ultimul mesaj — 1866.

În primul mesaj Cuza-Vodă cere echilibrarea serioasă a bugetului, și vine cu un buget autentic, care să corespundă nevoilor reale ale țării: vine cu ideea căilor ferate, se ocupă de drumuri, înființează ministerul public.

Afară de aceste sub Cuza-Vodă rămas-au vre-odată funcționarii neplăniți? S'au redus oare vre-odată lefurile slujbașilor? Fost-au finanțele în proastă stare? Fost-am amenințați de controlul finanțelor străne? La toate acestea fapte răspund nu.

În ultimul mesaj — 1866 — Cuza-Vodă este plin de violențe și veacție: constată că țăranii au plătit pământul înainte de termenul fixat de lege, constată foioasele consiliului de stat, anunță înființarea unei bănci de scont, înființarea de drumuri de fier etc. etc.

În rezumat, dl N. Iorga dovedește că sub Vodă Cuza a funcționat în țara românească o administrație excelentă, care a pornit din inițiativa marelui domnitor și care era sub severul și conștinuul său control.

O nouă „rezoluție“.

— Documente omenestl. —

Ni-se trimit următoarele rânduri:

Onorate Domnule Redactor! Mă rog să binevoii a da loc în prețuita »Tribuna« următorului

Extras

din procesul verbal luat în ședința comitetului despărțământului Hida-Huedin al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, ținută la 22 Nov. 1910 n.

Nr. 7 c.

Vicepreședintele aduce la cunoștința membrilor, că în Nr. 222 din 29 Octomvre a. c. n. din »Tribuna« sub titlul »Astra la Hida«, făcîndu se raport despre decurgerea adunării cercuale din 23 Octomvre a. c. n. din Hida, raportorul apostrofează cu cuvinte aspre pe acei membri, cari din cauza unei serbări familiare nu au luat parte la această adunare.

Luînd în considerare că scriitorul raportului în chestia aceasta a mestecat chestia delicată a unei serbări familiare, prin ce a dovedit lipsă de spirit educativ în ale publicisticii; luînd în considerare, că prin raport se vatămă cei mai activi membri ai despărțământului, cărora aproape singur se poate mulțumi chiar și înființarea acestui despărțământ, ne mai amintind progresele mari naționale, de cari s'au împărțășit poporul nostru singur prin mijlocirea acestor membri, prin ce foarte ușor se poate face dismembrare în sinul despărțământului nostru,

roagă membrii comitetului ca în chestiunea aceasta de mare importanță pentru noi să-și exprime vederile sale.

Membrii comitetului cu indignare iau la cunoștință cuprinsul raportului din chestiune și cu unanimitate declară, că nu se identifică întru nimic cu cuprinsul acestui raport și încredințează pe vicepreședintele despărțământului, că aceasta să o facă cunoscut publicului cetitor în prețuitul ziar »Tribuna«.

Mulțumind de bunăvoință și ospitalitate sunt cu adîncă stimă: *Emil D. Măcelariu,*
v.-președintele desp.

Din străinătate.

O nouă revoltă a marinarilor brazilieni. Din Rio de Janeiro se telegrafiază că Vineri noaptea marinarii din cazarma de pe insula La-Cobras s'au revoltat. Dela cinci ore dimineața vasele de războiu au început bombardarea cazarmei, iar la amiază marinarii au capitulat. În orașul din apropiere e liniște deplină.

Rio de Janeiro, 11 Decemvre. — Trupele cari bombardau cazarma insulei La-Cobras au fost ajutate și de forturile de pe uscat. La orele 6 după amiază focul a încetat, pentru că răzvrătiții au cerut armistițiu, ca să și tranșpoarte raniții. Azi după amiază focul a început din nou. În caz că răzvrătiții nu capitulează, posibil se va da asalt asupra lor.

Rio de Janeiro, 11 Decemvre. Revolta, deși a fost de scurtă durată a avut multe jertfe. Focul de pe vas s'a dat foarte vehement și-a ținut până azi la orele 3 și jumătate. Șrapnelele răzvrătiților de pe țarm au făcut pagube mari. În oraș e liniște.

Rio de Janeiro, 11 Dec. — Senatul în ciuda protestării lui Roy Barboza a declarat stare de asediu pe 30 de zile. Răzvrătiții au fost bătuți pe toată linia. Peste 200 de inși parte au căzut, parte au fost raniți.

Rio de Janeiro, 12 Dec. — Azi dimineața la orele 5 o canonadă puternică a trezit din somn pe locuitorii orașului. Vasul »Rio Grande do Sul« a început bombardarea orașului, iar bateria de pe uscat îi răspundea. Bombardarea încă tot

mai continuă. În oraș panica, de nedescris. În toa'e părțile se văd refugiați între cari mulți raniți.

Alegerile din Anglia. Din Londra se telegrafiază: Până la orele 12 noaptea era cunoscut rezultatul din 460 cercuri. Au fost aleși:

163 liberali,
209 conservatori,
29 socialiști,
54 naționaliști,
5 Irlandezi independenți.

Mai sânt a se face alegeri în 209 cercuri.

La alegerea din Belfast au avut loc ciocniri sângeroase. Ministrul Lloyd-George a declarat că partidul liberal va ieși din campania electorală biruitor și va realiza toate reformele plănuite.

În ce privește importanța acestor alegeri, publicistul Sidney Low, autorul scrierei »The Governance of England« vorbind în »N. Fr. Presse« despre alegerile de acum în Anglia, zice că sânt cele mai însemnate din câte au fost în cea din urmă sută de ani. Numai în 1832, când s'a răsturnat monopolul politic al aristocrației și al latifundiarilor, s'a mai pus așa problemă însemnată. Ori cum s'ar sfârși lupta, fie c'ar birul liberali, fie că l vor doborî conservatorii, și unul și altul vor așeza pe alte temelii viața politică a Angliei.

Revoluția ce se pregătește în Anglia, pe cale pașnică și legală, e mai uriașă chiar de cât își închipule cei cari lucrează pentru ea.

Dacă liberalii rămân la putere, vor da autonomie (Home rule) Irlandei; monarhia se va preface în dualistică. Întru câtva ca Austro-Ungaria, poate chiar vor ajunge la o federație. Conservatorii, dacă vor birui, vor introduce regimul protecționist, frește nu dintr'o dată, dar treptat.

Constituția Angliei e foarte extra-ordinară. În teorie puterea regelui nu are margini. Poate respinge legi primite de amândouă camerele, poate da sfără din slujbă ofițerilor, poate stobozi pe oșandii, poate da porunci flotei să înceapă războiu, etc. Dar, în clipa, când s'ar folosi de aceste drepturi, Anglia s'ar preface în republică. De asemenea în teorie și puterea lorzilor e mare. Camera lor e deopotrivă, dacă nu mai pe sus de a comunilor. De cabinet n'are nevoie să țe seamă, căci legal, sânt numai un comitet privat de »slugi ale regelui«. În fapt însă acest cabinet are puteri uriașe.

Și totuși lucrurile merg bine, căci partidele și regele știu ce trebuie să facă și ce nu și se feresc de a întinde coarda.

A fost lesne, câtă vreme șefii amânduror partidelor erau din aristocrație, legați prin înrudiri și prin viața socială. Mai greu e de când democrația a căpătat putere în partid și în minister.

Când Englezii vor pune pe hârtie constituția și vor fixa drepturile fiecărui factor, va fi în adevăr o revoluție adîncă.

Dacă vor introduce conservatorii referendumul, va trebui să înțelegem că lorzii au imitat aristocrația franceză care ia 4 August 1789 s'a lăpădat de privilegiu. După indemnul lui Lansdowne, lorzii renunță la o prerogativă ce exercită de 700 de ani, căci camera lorzilor e mai veche decât a comunilor. Lorzii renunță la dreptul de-a fi la camera înaltă prin drept de moștenire și nu prin alegere. Primesc ca o treime din membrii camerei înalte s'o aleagă lorzii; altă treime s'o numească regele sau s'o aleagă anumite corporații mari.

Și mai mare revoluție ar fi dacă poporul ar avea să se rostască asupra legilor și să le dea putere.

Cei cari
doresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Szekely și Rét
din Marosvásárhely,
(Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.
— Mare asortiment de —
trusouri pentru mirese.

Organizația republicii portugheze. Guvernul provizoriu înaintează cu metoajă în organizarea noului regim pe baze stabile.

Din ce în ce mai mult, își face drum ideea de a se transforma Portugalia în Republică federală, după chipul republicii elvețiene. Această federațiune se va face pe baza vechii împărțiri etnice și geografice, care a subsistat până pe vremea domniei regelui Dom Michel.

Portugalia va fi împărțită în următoarele șase provincii: Minho, Douro, Tras-or Montes, Beira Aitad'Extremadura, Aientajo și Algarve. Fiecare din aceste provincii se va bucura de o autonomie administrativă relativ întinsă.

Organizația aceasta nu va putea fi fapt îndeplinit decât atunci când Camera va fi regulat convocată.

Pentru moment întreaga atenție este concentrată asupra alegerilor constituantei, cari vor avea loc probabil în luna Martie viitor.

Comitetul central republican din Lisabona e preocupat ca să organizeze campania electorală în întreaga țară și nu se va susține decât candidaturile republicanilor vechi, adică a personalităților cari se declaraseră republicani încă din vremea când Portugalia era regat. Se vor exclude toți aceia cari au devenit republicani a doua zi după îsgonirea dinastiei.

Înțelegem foarte bine această prudență a republicanilor, dar a se suspecta pe toți aceia cari sânt azi republicani, fără cea mai mică dovadă de nesinceritate din partea lor încurajează a merge prea departe. Și prudența aceasta exagerată nu va întârzia a divide republica în 2 mari fracțiuni, cari vor periclită, pînă la luptele lor, însuș existența Republicei.

Conjurația împotriva „Tribunei”

Arad, 12 Decembrie.

Avem să ne dăm seama de trei momente noi în acțiunea ce s'a pornit împotriva ziarului nostru. Unul este adunarea din Pecica, al doilea o a doua »rezoluțiune«, contra noastră din partea aderenților domnului Branisce, (neiscăliți și aceia) din Lugoj, și o mică declarație a dlui Goldiș. Cu adunarea din Pecica ne ocupăm la loc de frunte, celelalte două sânt mai puțin însemnate. D. Goldiș vrea să scape cu un gest, pentru orice om cu judecată, fără nici un efect. De răspundere e vorba, nu de gesturi tardive. Cum rămâne acum cu chestia că »Tribuna« a »stîrjit de vreme îndelungată acțiunea partidului comitatens?« Nu mai discutăm însă cu d. Goldiș, fiindcă — e dus de acasă. Vinerea trecută când a aprins focul urei între membrii aceleiași societăți, era acasă, măcar că atunci trebuia să fie dus. N'ar trebui să regretăm acum, dacă e s'o credem și asta, nici o luptă între frați. Rămâne deci la judecata publicului să judece de cu cât simț de răspundere trece dl Goldiș față de urmările propriilor sale acte, chemat să și le justifice.

Rezoluțiunea »Drapelului« nu merită nici atîta cheltuială de vorbă. În ea răsufală doar supărarea neputincioasă a dlui Branisce. Și acum, veniți să jurăm răzbunare și să strigăm cu toți în lumea largă, că Murășu-i furat, prin intrigă, ură și viclene uneltiri...

Adunarea din Pecica.

Prîmim următoarele rânduri:

Onorată redacțiune,

Poporul românesc din Pecica română a dat în totdeauna dovadă despre cele mai curate sentimente naționale. Oameni blânzi și cu frica lui Dumnezeu, cari știu să fie înșiși și rezoluți în luptele naționale. Dovadă și alegerile congregaționale din toamna aceasta, când au scos din urnă, biruitoare, lista românească.

În această comună fruntașii dl Vasilie Goldiș și soții săi au convocat, pe ieri, Duminecă, o adunare populară. Ca obiecte de discuție au anunțat la pretură: 1. Intrîgirea comitetului cercual; 2. Alte propuneri și concluziuni.

Poporul, dornic de a asculta glasul fruntașilor săi, a primit cu bucurie semnul acesta de interesare pentru soarta lui. În curînd însă s'a lăsat vestea că la adunare se plănuiește un nou atac la adresa ziarului »Tribuna«, ceea ce a produs mare fierbere în popor. Spuneau cu toți ca domni să și spele acasă rufele și să nu le aducă să le spele înșii. Au dat apoi de știre președintelui să nu vină cu atacuri la adresa ziarului, căci nu va fi bine.

După aceste pregătiri nepăcute, s'au adunat vreo 150 de oameni. Scaunul de președinte l'a ocupat dl avocat Dr. L. Ghebeles, iar cel de vice-președinte părintele Dr. Dimitrie Barbu (care la alegerile de deputat a fost omul candidatului guvernamental Herzeg Ferencz). Autoritatea a fost reprezentată prin pretorele Hunyadi.

Cel dintâi a luat cuvîntul dl V. Goldiș, care înainte de toate a ținut să declare că a auzit că printre popor s'ar fi lăsat vestea că el și soții săi ar fi venit să facă turburare între popor; și că a auzit glasuri cari îl trimiteau la Cermel și pe valea Mureșului. »Noi, a zis dl Goldiș, n'am venit să facem turburare, ci să lăudăm poporul pentru ținuta lui românească dela alegerile congregaționale.« Apoi a spus că a vorbit și pe Valea Mureșului, dar fiind acolo oameni mai puțin luminați, acela nu l'au înțeles, dar crede că Pecicanii îl vor înțelege. A urmat apoi, frumos și pe larg, despre organizare, votul universal și darea progresivă, despre limbă și școală și despre parcelarea pământului.

Poporul a ascultat cu multă plăcere expunerile instructive ale dlui Goldiș, căci învățătură așteaptă el dela domni săi învățați.

A urmat apoi dl Dr. Ioan Suciu, care a vorbit despre disciplină, spunând că azi foile (fără a pomeni vre-un nume) controlează azi comitetul național, de vreme ce chiar împotriva foile ar trebui să stea sub controlul comitetului național. A vorbit apoi despre generali, despre trimbițe și strajameșteri, — urînd Pecicanilor să aibă cât de mulți strajameșteri în frunte cu d-nii Ghebeles și Barbu, — iar gregarii, ostașii de rând, să asculte de el fără a cere că de ce va fi vorba, căci numai de binele poporului se va ținea seama. (Cu asta a terminat dl Suciu, de pe a cărui față palidă puteai vedea supărarea că a rămas în buzunar faimoasele »rezoluțiuni« dela Vas...)

Dl Dr. Iustin Marșeu a vorbit despre organizare și l'a lăudat pe Pecicanii, cari întotdeauna s'au distins prin naționalismul lor și au adus și la ultimele alegeri congregaționale cîinste partidului național.

Dl Dr. C. Iancu a lăudat pe dl Goldiș și pe

Pecicanii, îndemnându-i să asculte de comitetul ce se va reconstrui acum.

Conform punctului 1, s'a procedat apoi la intrîgirea comitetului cercual, care până acum avea numai 5 membri. S'au mai ales 30 membri, așa că astăzi comitetul e compus din 35 înși.

Sporirea aceasta a membrilor comitetului e foarte bună, pentru că angajează pe mai mulți la luptă și muncă. Trebuia însă făcută de mult, căci tot are dreptate »Tribuna« noastră n'am fost până acum destul de bine organizată și unde am învin, am biruit numai prin zelul deosebit al centrelor provinciale.

Al doilea punct »propuneri și rezoluțiuni« — a rămas în buzunarul dlui Dr. Suciu. Și bine este că s'a întâmplat așa. Spele și domni rufele între ei, căci poporul nu știe spăla cu săpun astfel de lucruri, ci se scărbește și se învrăjbește, iar cu o armată învrăjbită nu poți lupta.

Glasul poporului s'a rostit asupra vrăjbi ce s'a făcut în Arad și protestează împotriva celor cari au pornit goana contra »Tribunei«. Poporul cere pace și bunăvoință între conducători.

Pace să fie dară!

Pecicanul.

Declarația dlui Goldiș.

Stimate amici!

Cu adînc regret simțesc, că în haosul produs prin organul de publicitate din Arad al dlui Dr. Nic. Oicu, partidul național român este pus deocamdată în absolută imposibilitate de a-și înțrea întreaga sa acțiune împotriva politicii actuale de guvernament, ci fatal este este împins pe terenul luptelor interne între frați. La aceste lupte eu nu voesc să iau parte.

Te rog deci să dai loc în prețitul ziar, ce redig-zi, declarațiunii mele, că în această regretabilă situațiune n'am nici poftă, nici motiv să mă hărțesc cu dl Dr. Nicolae Oicu și astfel pentru toate atacurile din organul său dela Arad — sunt dus deacasă.

Arad, 9 Decembrie n. 1910.

Cu toată stima,
Vasilie Goldiș.

INFORMATIUNI.

ARAD, 11 Decembrie n. 1910.

— Dl Goga și societatea »Petöffi«. Din Budapesta ni-se scrie: Eri, Da nîncea, a avut loc o ședință literară a societății »Petöffi«, al cărei președinte e Herzeg Ferencz. După ședința literară a avut loc o ședință intimă, în care s'au făcut propuneri cu privire la alegerea de membri la societate.

Între alții a fost propus ca membru extern și dl Octavian Goga, care a tradus în românește mai multe poezii de Petöffi. Propunerea e susținută de secretarul societății Kéy Gyula. Alegerea va avea loc la 17 Decembrie.

Și ce facem noi...? Noi suferim ca un jidan expulzat din țara românească să injure, în fișuca oficială din Budapesta, pe acest poet care e o mîndrie a poeziei române.

— Din comitatul Alba-de-Jos. Cîm în »Undrea«: Pe noua perioadă de 3 ani au fost aleși în comitetul central dintre Romani: Ioan M. Moldovan, Dr. Izidor Marcu și Iuliu Montani, —

Pentru cumpărare
de
pălării pentru copii și domni
cel mai bun magazin e a lui

SUC. EMMER FERENCZ
Weismayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi.

În comitetul permanent Dr. Iuliu Manlu, Dr. Aug. Dumitrean, Nic. Florescu, Ioan Maior, Dr. Ildor Marcu, Iuliu Montani, Ioan F. Negruț, Dr. Laurențiu Pop și Dr. Ales. Pop. — Alegerile de membrii congregaționali au fost aprobate, afară de alegerea dela Vingard, unde au fost aleși 18 Români, s'a dispus să se ancheteze chipul cum s'a îndeplinit actul alegerii protestat de contrarii pe care l'a durut biruința listei noastre. Avem toată nădejdea, că precum altă dată, așa și acum alegătorii români, în caz când va fi nimicită alegerea, de ce nu ne îndolm și la a doua votare, vor sta cu toată țaria pe lângă lista românească.

— **O nouă răscoală arnăută.** Din Salonic se anunță: Autoritățile din Kossovo au confiscat mai multe afișe, prin care arnăuții sânt invitați să pună la cale o nouă răscoală pentru a scu-tura jugul Turciei.

Cercările turcești sânt foarte indignate contra albanizilor care vor să profite de faptul că în Albania nu sânt trupe turcești și să provoace dezordine.

— **Bâlcii... amorezaților.** Săptămîna trecută s'a ținut la Arlon (Belgia) celebrul bâlcu al Sf. Nicolae, care de veacuri poartă numele de «bâlcii amorezaților».

Cu prilejul acestei zile se adună în Arlon flăcăi și fete din toate provinciile din jur pentru a face cunoștință și a lega căsănicii.

De obicei cu prilejul acestui așa zis bâlcu un locutor din Arlon alege, înainte de începerea serbărilor, perechile cele mai potrivite. În vederea alegerii naturală că personajul alegător adună din ambele părți daruri frumoase.

Obiceiul cere ca în momentul încheierii căsătoriei acelaș personaj să fie de față și să prezideze și tot el «cîntărește» dota păților.

— **Cale ferată directă între Rusia și România.** Din Petersburg se comunică următoarele:

Guvernul rus proiectează construirea unei noi linii de cale ferată, care să lege direct Rusia cu România, cu ramificația pentru Moscova și Podolsk.

«Acest proiect de stabilire a unei noi căi de comunicație cu peninsula balcanică e de o importanță considerabilă nu numai din punct de vedere economic, ci mai cu seamă strategic».

— **Soarta Normandiei.** Istoricul parizian Vinard a ținut o serie de conferințe despre regiunea Normandiei stăt de neglijată, pentru care nu arată, în ar strălucimata, nici cel mai mic interes. Cauza acestei neglijențe Vinard o află în operele scriitorilor parizieni cari își bat joc de provincia necruțând nici această provincie. Cu toate acestea însă Normandia e cel mai vechi legăan al culturii franceze. Normanzii s'au asimilat foarte repede Franței și în secolul al treisprezecelea au creat capo d'opere de sculptură și mobile cari sânt și astăzi admirate, iar clădirile lor sânt podobe arhitectonice ale stilului gotic.

Vinard nu apără numai trecutul acestei țări, ci și prezentul ei, spunând că Normandia e și azi sursă de putere navală al Franței în colonii. Pe lângă toate acestea ea a dat literaturii franceze cel mai de seamă bărbat, ca Corneille și Flaubert, iar în vremile mai noi pe Guy de Maupassant.

— **Astra la Galați.** Despărțământul Făgăraș al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român își va ține așunarea cerculă în 18 Decembrie st. n la orele 2 p. m. în școala confesională din comuna Galați, la care se invită toți sprijinitorii culturii poporului.

Program: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Raportul casierului. 4. Exmiterea comisiunilor pentru cenzurarea raportului și pentru cenzurarea membrilor. 5. Raportul comisiunilor. 6. Disertațiuni. 7. Alegerea directorului. 8. Alegerea comitetului. 9. Propunerii eventuale.

Făgăraș, la 9 Decembrie 1910. Dr. Ioan Șenchea m. p., secretar. I. Marțelu m. p. director.

— **Premiul păcii.** Din Cristiana se anunță, că Sămbătă comitetul Nobel a ținut o ședință în aula universității, la care au luat parte repre-

zentantii curții domnitoare, corpul diplomatic, guvernul și mai mulți profesori universitari. Președintele comitetului Nobel în vorbirea sa a spus, că în anul acesta premiul păcii în suma de 140 700 cor., s'a votat biroului internațional al păcii din Berlin.

O altă telegramă sosită mai târziu spune, că premiul păcii nu s'a dat biroului din Berlin, ci tribunalului de pace din Haga.

— **Răsvrătirea unor arestați.** Patru sute de arestați ai temniței Civita-Vecchia din Italia s'au răsvrătit din cauza trăirii neumane și a mâncărilor rele. Arestații au baricadat o parte a temniței și pe mulți paznici i-au împușcat. Treizeci de inși au scăpat. Guvernul a trimis miliție pentru înăbușirea revoltei.

— **Alegere de deputat.** Din Zsolna se telegrafiază: Azi a avut loc alegerea de deputat în cercul Zsolna. Candidatul independent și-a retras candidatura și astfel a fost declarat ales, prin a cămășune, Hencz Ká o y, — fost membru al partidului popular, cel care l'a omorât în duel pe contele K. gievich.

— **Înima lui Napoleon.** Din Paris vine știră că de curând senatorul D'Auglas a vizitat momintele regești din St. Denis și se zice că ar fi găsit acolo inima lui Napoleon I. Senatorul a găsit într-o cameră un stâlp de piatră cu inscripția «Ludovic XVI», iar lângă acesta era un stâlp mai mare, în care era săpăta numai litera N D'Auglas presupune, că în caseta de fier din stâlp s'ar afla inima lui Napoleon, pe care prietenii, conform dorinței lui, au dus-o la St Denis.

— **Moartea cumpătită a unui muncitor.** Sămbăta muncitorii Iosif Porubsky voia să aprindă o dinamită în piatrăria din Neutra. A scobit deci stâncă și a aprins fitul, dar explozia nu voia să urmeze. Porubsky văzând aceasta cu o rudă de fier a început să răcolească dinamita, care apoi a explodat cu putere mare sfărâmând capul sârmanului muncitor.

— **O sută de mii de Jidani galițieni ajunși pe drumuri.** Ziarele galițiene de azi dimineață spun, că conform unei ordonanțe a guvernului Galiției începând cu 1 Ianuarie 1911 dreptul de crismărit se va lua din mâinile Jidanilor și se va da exclusiv numai țărănilor poloni și rușeni, proprietarilor, precum și vătuvelor administratorilor marilor proprietari. Jidanii au ales un comitet, care să ceară intervenția tuturor societăților sioniste din lume în favoarea lor. Fiind însă timpul prea scurt, se crede, că mișcarea aceasta nu va avea nici un rezultat. Cu anul nou deci se va începe migrațiunea Jidanilor galițieni, probabil, către Ungaria, acest Canaan al neamului Izraelit.

— **Losurile Loteriei Reuniunii Femeilor Române din Arad.** Se știe, că Reuniunea Femeilor Române din Arad aranjază, pentru sporirea fondului de zidire a școlii de fete, o loterie de obiecte, a cărei tragere va fi în primăvară. O mii de obiecte de preț, în mare parte lucruri de mână țărănești, dar și alte obiecte de valoare vor forma câștigurile.

Comitetul Reuniunii azi a pus în vânzare losurile.

S'au depus losuri la »Librăria »Tribunei«, la »Librăria Dieckzandă, la institutul »Victoria«, la școala de fete din strada Deák-Ferencz precum și la toate Doamnele din comitet.

Comitetul Reuniunii, apelează la toți, căroră le zace la inimă chestia școlii de fete din Arad să cumpere și să facă propagandă pentru desfacerea losurilor, cari pe lângă mângăierea de-a fi făcut o jertfă pentru un scop atât de nobil, oferă și șansele unor câștiguri frumoase și de valoare.

Prețul unui los 1 cor.

Mihai Radu croitor pentru domni, Cluj (Kolozsvár) strada Jókai Nr. 2. se recomandă on. public român.

x Când cumpărați ochelari, a dresați-vă la magazine cari au în vedere nu numai interesul bănesc, ci vă spun sincer dacă e lipsă și de consultație me-

dicală. Pentru ținerea strictă a acestui principiu și pentru serviciul conștiințios, recomandăm prăvălia de articole optice Seelenfreund din Kluj-Kolozsvár piața Jókai 2. unde găsiți termometre, grade, binocle, ochiari, barometre de prima calitate. Repaturile se fac cu pricepere și grabnic.

x **Kotányi János în Arad.** Firma renumită a lui Kotányi János, proprietar de moară de ardeu, magazin de import de cafea, tea și de galanterie japoneză, care are filiale în lumea întreagă cu începutul săptămînei viitoare va deschide filială și în Arad, József-föherczeg-út Nr. 30.

x **Birou de informație în Budapesta.** Atragem atențiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numerii noștri de Duminecă.

x **Atragem și pe calea aceasta atențiunea on. părinți,** ca cumpărările de Crăciun să le efectuiască la Kovács Béla magazin de modă pentru copii, Cluj-Kolozsvár Király tér nr. 1. În întreg Ardealul aceasta este unicul magazin de articli pentru îmbrăcămîntea copiilor. Firma garantează pentru calitatea bună a mărfurilor ei și pentru serviciu prompt. În provincia trimete mostre din orice articli în branșa aceasta.

Magazinul poate fi cercetat fără obligamentul de-a cumpăra.

ECONOMIE.

»Agricola« din Hunedoara.

— Date și fapte. Parcelarea moșiei Cerna. —

Societatea asta s'a pus dela început ca a ține-rea țintă: *desrobirea țărănilor noștri de sub jugul cămătarilor nemiloși*, iar această desrobire a făcut o în parte prin înființarea succesivă a magazinelor de bucate în Zagna, Abrud, Hundol, Nadrab și Gherari.

Mijloacele cu cari s'a început lucrarea au fost cu totul și tot nelăsemnate, dar fiind că munca binefacătoare a pornit cu suma de 4700 cor. Capital de acții plătit până în 1 Septembrie 1902, datul înactivării acestei societăți.

Mai adăugăm apoi și faptul, că aproape toți bărbaii noștri chemați să sprijinească astfel de înepături, pe cărări nouă în viața noastră economică, — s'au arătat foarte neîncredători în izbânda acțiunii pornite.

Cu toate greutatețile ce au fost puse, cu voie și fără voie, în calea desvoltării — »Agricola« a mers cu siguranță înainte, iar azi — după 8 ani de muncă — se poate mândri cu succese cari n'au fost așteptate nici de cel mai optim și fondator al ei.

Pentru ca să ilustrez cu câteva date afirmatiile mele, las să urmeze o mică comparație de cifre cari sânt *faptele* acestei societăți dela înactivarea ei până acum. — Anume:

Cu finea anului de afaceri 1902/3 Capitalul plătit era de	Cor. 13.760.—
Depunerile	> 8.434.—
Mișcarea afacerilor de bucate	> 32.000.—
Cu încheierea din 1909/10 găsim capitalul social de	Cor. 100.000.—

Depunerile de Cor. 401.000.—, iar mișcarea afacerilor de bucate Cor. 380.000.—.

Din aceste date cetitorii poate vedea ușor câtă muncă au depus plămăditorii acestei societăți în cei 8 ani de zile trecuți.

Rezultatul acestor ani de muncă pentru adevăratul bine al poporului, poate să-l mulțamească pe deplin.

Notez, că în acest răstimp »Agricola« a dat pentru scopuri de binefacere 5000 cor., sumă destul de considerabilă în raport cu împrejurările în cari a trăit și luptat această instituție în primii ei ani de lucrare.

În anul 1906 a introdus așa numitele »Casete de păstrare«, cu ajutorul cărora s'a desvoltat în mod practic dorul de cruțare la mulți dintre țărăni și meseriași noștri din aceste părți.

În anul următor 1907 părintele Gheorgh. Rain din Nădăștia inferioară, pătruns de însemnătatea practică a acestor casete, a propus în conferința prețasă, precum și în sinodul protopresbiteral introducerea lor în mod obligator la toate bisericile din tractul Hunedoara, cu scopul ca prin ajutorul acestor casete să se formeze câte un fond neatacabil pentru fiecare parohie. Această pro-

punere trup s'a făcut, căci azi, cu câteva excepții, toate parohiile noastre au înființat acest »fond neatacabil«, care mâine va aduce foloase reale fiecărei parohii.

Filantropia acestui institut e recunoscută și prin faptul că mai la toate ocaziile sărbătorești face începutul pentru fundațiuni cu scop de a promova înaintarea în cultură și bunăstare. Așa cu ocazia sărbătorii preotului Gheorghe Rain din prilejul distingerii lui cu brâu roșu — direcțiunea »Agricola« a votat 100 cor. pentru înființarea »Bibliotecii parohiale Gheorghe Rain« în comuna Nădăștia inferioară, iar pentru biserică de acolo, tot din acest prilej a dat suma de 50 cor.

În 1 Noembrie soc. »Agricola« a cumpărat de la proprietarul Cserna Domokos întreaga moșie situată în hotarul Comunei Cserna, lângă Hunedoara.

Intreg arătorul l'a parcelat între sătenii acestei comune, precum și o parte însemnată de pășune și pădure.

Mulțumirea sătenilor e mare, dat fiindcă în data după încheierea târgului au cedat un teren de 2 jugăre, locul cel mai frumos, pe care vor zidi o biserică, ca un prinos de închinare Celui de sus, pentru a le-a dat zile, ca să și poată vedea visul cu ochi.

Direcțiunea soc. »Agricola« pătrunsă de această mare încredințare și jertfă adusă de acești vrednici și adeverați creștini — le-a votat suma de 500 cor. ca participare la jumătate din prețul locului cedat pe care se va zidi cât de curând casa lui Dumnezeu.

Am crezut că îmi bine să schitez pe scurt munca acestei societăți care face numai cinste și mândrie »Solidarității« noastre.

Un acțiionar.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentura,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eliz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

BIBLIOGRAFII.

La Librăria »Tribunei« se află de vânzare »Istoria Genovevei« de Drabant. Prețul 45 fil. + 10 fil. porto.

»Instincte sociale, patimi și conflicte, remedii morale« de Dr. N. C. Paulescu. Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Din Biblioteca Steaua:

Nr. 20. »Viața și faptele lui Antim Ivreanul«, mitropolitul Ugro-Vlahiei, de N. Dobrescu, prof. universitar. Prețul 20 fil., plus 5 fil. porto.

Nr. 21. »Cântece ostășești și vitejești« de St. Tușescu Radulescu Codin și S. T. Kriteanu, învățători. Prețul 20 fil. plus 5 fil. porto.

La Librăria Tribunei se află de vânzare următoarele Călindare:

Calendarul „Minervei“

Prețul e 140 Cor. plus porto 72 fil. Călindarele se pot trimite numai ca pachet, ca să nu fie confiscate la poștă.

Calendarul »Lumea ilustrată« à 150 (20 fileri porto).

Calendarul Național à 40 fil. (5 fil. porto).

Calendarul Poporului à 40 fil. (5 fil. porto).

Calendarul diecezan (Arad) cu șematism 50 fil (10 fil. porto)

Calendarul diecezan (Arad) fără șematism 30 fil (10 fil. porto.)

»Posnașul« Călindăr umoristic ilustrat à 60 fil. (5 fil. porto).

Calendarul Săteanului à 30 fil. (5 fil. porto).

»Amicul Săteanului« à 70 fil. (10 fil. porto).

Calendarul cu litere cyrile à 50 fil. (5 fileri porto).

Calendare de părete (block) à 1 cor. + 20 fil. porto.

La Librăria Tribunei se află de vânzare + 10—20—30—80 fileri porto, de curând apărute următoarele cărți:

Dr. V. Bianu:

Doctorul de casă sau Dicționarul sănătății.

Foarte recomandabil pentru toți, mai cu seamă cărturarilor, preoților și învățătorilor.

à 14 Cor.

G. Dobrogeanu Gherea:

NEOIOBĂGIA.

Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare.

à 350 Cor.

N. Iorga:

Viața femeilor în trecutul românesc.

à 175 Cor.

Dr. Eraclie Sterian:

Educația Sexelor.

Ediția III-a.

à 150 Cor.

Andrè Chénier:

Oaristys. Bucolică după Teocrit.

à 15 fil.

Preotul Gr. G. Petrov:

Nu din partea aceea, sau datorie de episcop. Poveste.

à 50 fil.

Dr. F. Grünfeld:

Secretele sexuale.

à 1— Cor.

Stavrinos:

Povestea lui Mihai Vodă Viteazul.

à 15 fileri.

N. Iorga:

Balada populară românească.

Originea și ciclurile ei.

à 20 fil.

I. Corbu, Ad Astra!

Astronomie populară în icoane.

Cu mai multe ilustrațiuni în text.

(200 coroane intrate din vânzarea acestor cărți sunt menite victimelor anului 1910.)

Prețul 2 cor. + 20 fil. porto.

Scăderea populației creștine și înmulțirea jidanilor în orașele României. Cause și remedii. Trei prelegeri ținute la Valenii de Munte. — Cu o prefață de A. C. Cuza, profesor.

à 60 fileri.

Biblioteca populară Socec No 101—103.

Edgar Allan Poe: Nuvele extraordinare.

Traducere de Barbu Constantinescu.

à 80 fileri.

Cereți catalogul de cărți gratuit.

Pentru limbă. Câteva spicuri din dicționarul greșelilor noastre de limbă de Axente Banciu profesor à 30 fil. plus 5 fil. porto.

Biblioteca Lumina à 30 fileri.

1. Emil Gârleanu, Trei vedenii.
2. H. Balzac, Călăul. Trad. de A. Mândru.
3. Ion Agârbiceanu. Prăpastia.
4. Paul Heyse. Prizonierii. Trad. de Frunzescu.
5. N. N. Beldiceanu, Un singuratic.

6. Alfred de Musset, Mimi Pinson. Traducere de Aurel Sterescu.

7. Carmen Sylva. Prințul Codrului. Traducere.

Biblioteca Nouă à 75 fileri.

Emile Zola. Jean Gourdan.

Album în amintirea canonicului Augustin Bunea. Edat de clericii din seminarul Bunevestii à 7 cor. + 30 fil. porto.

Poșta Redacției.

Doina. Versurile trimise nu corespund pseudonimului. Strofa întâi, (cu multe reminiscențe) mai merge:

Plîngeam și eu odată,
Dar astăzi nu mai plîng...
Plîngeam și eu odată,
Urîtul să-l alung...

Strofa a doua în schimb (cu tendințe de originalitate) e mai mult decît naivă:

Căci eram departe
De al maicii sîn
Și vorbe infiltrate
Îmi venea să 'ngin...

»Vorbe infiltrate« oare ce-o fi însemnînd?

Sorin. Versificația e ușoară și curgătoare și denotă oarecare talent. Subiectul însă nu e nou și nu eșuă nici măcar într-o formă mai originală. Poate altele.

I. M. (Aiud). Rectificarea e de prisos, căci — cum recunoști și d-ta — la descrierea tablourilor a avut rol și fantazia. E vorba aici de o impresie subiectivă... Rectificarea ar fi deci rău interpretată.

L. C. Articolul trimis s'ar potrivi mai mult unei reviste bisericesti. Noi am tratat chestiunea aceasta în zeci de rînduri. Vă mulțumim pentru interesul ce ni l'a dovedit.

Poșta Administrației.

Iuliu Codarcea, Ecica. Am primit 14 cor. în abonament.

Gh. Bârsan, Brașov. Am primit 7 cor. în abonament.

Redactor responsabil: Iuliu Olargiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și com.

Dentist român în Arad.

VIRGIL MUNTEAN

Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyay.

Dinți artificiali în cauciuc dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminiu, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanția până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi.

Credit pe ipotecă, pe cambie

și pentru officianți

mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Caut

lângă fetița mea de 2 ani și 2 luni
o fată română

care poșede perfect limba română și e destul de inteligentă, — ca să se ocupe zilnic cu ea, și să isprăviască când e liberă și unele lucruri dinăuntru ale casei.
Reflectantele să se adreseze la Administrația Tribunei în Arad.

Prima băcanie
: din Oradea-Mare. :

Mihai Petroviciu
= ș'a transmutat =
prăvălia de coloniale
și delicatese
în edificiul „Bazár”
strada principală (Rákoczi-ut No 2) lângă prăvălia lui Huzella M.

Caut

in candid. de avocat
cu praxă

pe lângă condițiuni cât se poate de favorabile.
Dr. Aurel Nyilvan, avocat
în Nagysomkút.

Caragiale :

Schite nouă.

Prețul 2-50 (10 fil. porto).

Se poate capătă la Librăria Tribunei.

Fond. in a. 1860.

NÁDER J.

măiestru

ARAD, palatul minoritan.

Ține în magazin cele mai excelente **cuțite de buzunar** cu tăș englez și Solingen, **cuțite de bucătărie** din oțelul cel mai bun ș. a. **cuțite pentru curățitul legumelor**, pentru tălatură prăjiturilor, pentru carne, șuncă, salamă și **cuțite pentru caș**. **Cuțite pentru măcelari și cârnățari**, de junghiat și pentru curățitul intestinelor.

Pentru barbieri și frizeri : **mașini de tuns**, briciuri foarte fine, ascuțite, pre-um și articlii mănuiți. — **Recvizite de masă** din Alpaca și pafon, de prima calitate. — Ori-ce reparații de bransa aceasta precum și ascuțire, le execută în atelierul meu, instalat cu electricitate, pe lângă prețurile cele mai moderate. —

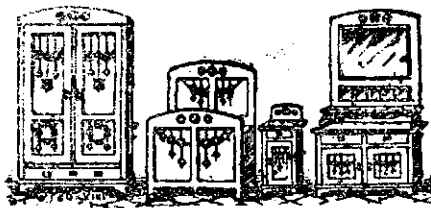
MEGYERI IMRE

văpsitor de haine, curățitor chimic, broderie, și institut pentru spălatură rufelor cu aburi, în **ALBA IULIA - Gyulafehérvár. Széchenyi-u.** (lângă biserica călug).

Primește curățiri lucioase și fine, curățire de trusouri, albituri de desupt, de masă și de pat, perdele și ori-ce lucruri din bransa aceasta cu prețuri foarte moderate. Curățire și clopsitorie chimică de tot-felul de haine pentru bărbați și femei, pardesii fără a le desface, apoi materii de mobile, perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobile în **Temesvár - Erzsébetváros, Korona-u. 18.**

Execută după planuri proprii sau străine

mobile

pentru dormitoare, prânzitoare și sa-loane pre um și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

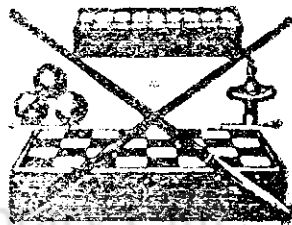
Krämer Károly

strungar

Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

Primește spre efeptuire și reparare toate lu-crurile ce aparțin acestei branșe, și reco-mandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare totfelul de articlii pentru fumători, gherghefuri pen-tru lucrul de -mână etc. etc.

Comandele din provincie se exe-cută prompt și cu cea mai mare pun-tualitate.

Obiectecte ad-mirabile.

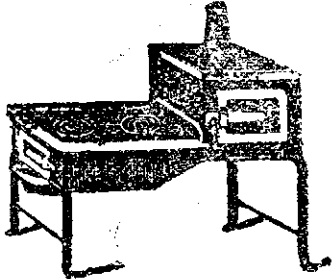
GERGELY ANDRÁS

— tinichier (bădigar) —

Mare magazin de vietre de fier (sparcherturi)

Ciuj - Kolozsvár, Óvár, Strada Mátyás király.

Comandele și reparațiile se primesc și execută prompt și conștiințios. Prețuri convenabile.

Dózsa János măiestru -
cojocar în **Nagyvárad, Zöldfa-passage Nr. 9.**

Se recomandă ca măiestru perfect întru prepararea tuturor articliilor aparținătoare acestei branșe precum :

guleră prepara-tive, guleră boa, manșoane (muff) în execuțare mo-dernă și după cel mai elegant gust. Blane și tocuri de picioare, etc. Reparaturile se execută prompt.

Din nici o casă românească să nu lipsească !

Doctorul de casă sau **DICTIONARUL SĂNĂTĂȚII.**

Impoșcbit cu 315 chipuri și vorbind despre :

Structura și funcțiunile organului omului, Medicina uzuală și de urgență, Tot-felul de boale, Accidente, Otrăviri, Asfixii, Epidemii, Contagiuni, Microbi, Nevroze, Ipnolizm, Medicamente, Plante medicinale, Pansamente, Igiena generală, Alimente și băuturi, Locuințe, Îmbrăcăminte, Igiena preventivă, Igiena etăților și prof., orașelor și satelor, Ape minerale, Idroterapie, Băi, Electricitate, Exercițiu, Gimnastică.

De **Doctorul V. Bianu,**

medic primar al spitalului I. C. Brătianu din Buzău. Comandor al ordinului «Coroana României». Medic major în rezervă.

Prețul 14 Coroane. + (Porto postal 80 fileri.)

Se poate capătă la Librăria Tribunei, Arad.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

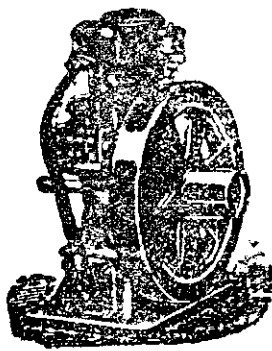
Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparații și transformarea mo-toarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arla-puri p. trierat. Bastimente cu benzin, pompe-motor. **Mașină de fabricat ghiață.** Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparații de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articlii tehnici. Filile magnetice. Unsori. Material de condensățune. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereși catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios

— Telefon pentru oraș și comitat Nrul 318. —

Pianuri sau Harmoniuri

se cumpără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu

Str. Cîsnădiei 9. (vis-à-vis de Hotelul Împăratul Roman).
intemeiat la anul 1867 ca 1-a prăvălie de pianuri în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și întrebuințate: pianuri, pianine, harmoniuri cu prețurile originale de fabrică.

Sortiment bogat de pianuri de închiriat.

Plătire în rate după dorință.

Pianuri vechi să primesc ca schimb.

GYULAY KÁROLY

atelier modern de fotografie artistică

:: Timișoara—Temesvár, (Josefstadt) ::

Strada Hunyadi Nr. 5. — (Lângă Casina Délvidéki).

Efectuește: Tot-felul de fotografii.
Picturi în olei. Acvarele. Pasteluri.
Platinolipie. Inmăriri după orice fotografie, în cel mai modern stil artistic.

Mașini de scris IDEAL și ERICA

Gramofoane

Mașini de cusut VERITAS

(fabricație proprie) deasemenea cele mai solide părți constitutive: panglici de culoare, hârtie de coplat, ace, plăci etc. se găsesc la

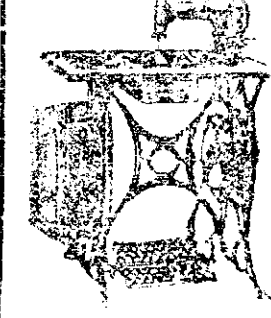
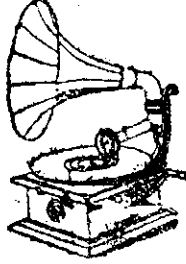
specia listul: Barthelmie György

Brassó, Weisz M.-u. 23.

Cel dintâi și cel mai bine asortat atelier — mecanic din Transilvania.

Atelier pentru reparat mașini speciale de scris, de orice sistem și fabricație, deasemenea aparate mecanice fine etc.

Școală de scris cu mașina.

Atențiune!

ieftin se poate cumpăra numai la

Magazinul de concurență (Verseny áruház)

Arad, Strada Asztalos Sándor

Cămașă femeiască din șifon R. dela 75 cr.	Cămașă p. bărbați din șifon R.R. dela 90 cr.
Pantaloni p. femei „ „ „ 74 „	Cămașă de iarnă „ 85 „
Rochie de desubt I dublă „ 125 „	Gulere, numai „ 7 „
Rochie de desubt din lister I db „ 125 „	Manșete, părechia „ 8-10 „
Rochie de desubt din mătăasă „ 375 „	Ciorapi 3 părechi 50, 90 și „ 100 „
Batist p. scutirea corsetului „ 52 „	Apărător de mătăasă p. guler „ 68 „
Rochie de desubt din batist „ 125 „	Mănuși glacie, părechia „ 50 „
Mătăasă Taft I m. „ 82 „	Șal de mătăasă „ 30 „
Mătăasă cu șirete metru „ 82 „	Congré pentru lucru de mână „ 15 „
Haine p. copii „ 75 „	Dantelă, metru „ 1 „
Năfrămuțe, duzina „ 68 „	Materie de dantelă „ 95 „

Rugăm onor. public cumpărător să se convingă despre lefinătatea mărfurilor noastre. Cu stimă:

Bluză 1 fl. 25 cr.

1 metru de pănură 75 cr.

Geiger Gyula fia.
Filiala celui mai mare magazin de dantele din Ungaria de sud.

In atenția onoratelor dame!

In salonul de modă pentru

pălării speciale de dame,

deschis în Sibiu, Fleischer-gasse Nr. 7—9,

al d-nei **Johanna Jekeli,**

se găsesc în bogat asortiment cele mai noi modele de Paris, atât gata cât și forme numai. Intrarea e liberă și neobligatoare, prețurile cele mai moderate.

Se primesc totfelul de reparaturi și transformări; pălării de doliu se fac gata în 24 ore.

Se află în depozit tot-felul de reticole, genți pentru dame, moderne și prima calitate.

Prăvălie nouă în Arad.

La 1 Noiembrie am deschis pe Piața Andrassy-ter No 20, lângă Hotelul Central (Központi Szálloda) o

prăvălie de bijuterii și ceasornice.

Magazin bogat în nestemate la bijuterii de aur și argint și la obiecte de argint veritabile de China, astfel, ca pot satisface pe deplin și cerințelor celor mai delicate.

In atelierul meu de reparație se execută foarte artistic tot-felul de obiecte în această branșă, ceasornice și se reparază și transformează bijuterii etc.

Principiul meu ca negțător și industriaș e: Promptitudine, lefinătate și încredere.

Sperez că mi se va da ocaziune, ca atât în privința prețurilor cât și a execuției de obiecte să conving on. public.

Cu deosebită stimă:

Fellner Samu,
ciasornicar și bijutier.

HOFFMANN SÁNDOR, Arad, Edificiul Teatrului.

Mare asortiment de:

Confecțiune p. dame

și

Paltoane de iarnă pentru băieți.

Stofe, catifele și materii pentru vestminte de casă.

Barcheturi, Tenise, Pânze și Albituri.

Cumpărare ocazională de câteva bucăți de

COVOANE PERZIANE.

Se primesc și doi învățaoi buni.